

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Gorizia, Riva Piazzetta, 18 - tel. 3177
PODUREDNIŠTVO:
Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina . . . . . L. 1.250
Letna naročnina . . . . . L. 2.500
Letna inozemstvo . . . . . L. 3.500
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XIX. - Štev. 2 (932)

Gorica - četrtek, 12. januarja 1967 - Trst

Posamezna številka L 50

Osnova srečne družbe

Smo v dobi silovitega napredka, posebej napredka v tehničnih vedah. Blagodejne posledice novih dognanj, boljše organizacije moderne proizvodnje in druge se poznajo tako v svobodni, odprti družbi kot v zaprti, komunističnem sistemu. Blaginja se je dvignila v neki meri tu in tam.

Vendar je očitna razlika. Razlika je temeljna, osnovna, sega v vse panoge življenja, v vse umovanje in čustvovanje, v vse razpoloženje človeka. Zato tudi vpadljivo očitna razlika med življenjem narodov tu in tam.

Tu, v svobodnem, hotenem, načrtnem prizadevanju človek v miru in vztrajnosti dosega višine tvorne blaginje, ki presegajo vsa pričakovanja. Tam je oseba delež kolektivnega, od »zgoraj« določenega in poedincu odrejenega načrta, kakor ga ukaže interes diktature. Tam vsaka stopnja napredka ni le zalita z znojem, kot povsod, ampak z nepotrebno prelito krvjo in nepopisno bolečino duha in telesa, ki jo povzročata nasilno utesnjevanje in poniževanje osebnosti zaradi kolektivne sebičnosti vladajočih klik.

Tu svobodni človek posega v vedno nove višine in širine spoznanja in znanja, da bi bil bolj koristnik dobrin, tam vnebovpijoča zločina najprej povsod, kamor komunizem seže, nasilno pobero dotlej v stoletjih nabrane in pridobljene zaklade, jih nasilno jemljejo namenu in lastniku in jih podrede ciljem snove oblasti, ki zaslužni vse družbene moči in vrelce napredka.

OSNOVNA RAZLIKA OBEH SISTEMOV

Odkod toliko spačenost pojmovanja, odkod toliko vztrajnost v zlu, da moderni suženjski sistem komunistične totalitarne države ostaja pol stoletja, ki je obenem pol stoletja najhitrejšega vzpona kulture in civilizacije?

Odgovor je v osnovni razliki obeh sistemov. V krščanskem redu je človek krona in gospodar stvarstva, bitje po božji podobi, prvi in osrednji interes v božje-naravnem redu življenja. Po materialistično-marksističnem pojmovanju je človek del materije, ki jo premikajo in razvijajo spet le materialne sile kot viharji premikajo vodovje morij.

V krščanskem redu je Bog-Stvarnik vir vsega časnega. On človeka ustvarja za svoje poveljanje in našo srečo. V materialističnem redu ni Boga. Vse je iz materije in materija je nastala in se razvija po sebi.

V krščanskem redu je Bog naš Oče, mi pa Njegovi enakopravni otroci v družini, ki ji je ljubezen osnovna postava, ljubezen do Boga in do bližnjega osnovni ukaz in sonce vse blaginje na tej zemlji. V materialističnem redu je človek človek volk, vsa družba pa sužnja tistemu, ki je pobil tekmece in se pregrizel do vrha oblasti. V materialističnem redu ni Boga in prav zato družbena ljubezen nima smisla, saj je človek le materija. Oblast v družbi in nad njo je cilj življenja in zadnji mogoč uspeh.

VAZNOST KRŠČANSKEGA DRUŽBENEGA REDA

Boj za vero v Boga, za svobodo enakopravnih otrok božjih, boj za krščanski red, ki ves poganja iz zapovedi ljubezni, se danes bije v družbeno-gospodarskem področju bolj kot kje drugje. Komunizem hoče vzgojiti družbo, ki se bo življala v redu, ki sam po sebi izključuje vsako versko misel, vsako pojmovanje nadnaravnega. Tega sicer nikdar ne bo dosegel, ali vsa pot njegovega sistema je posuta s trpljenjem ljudi, ki so predmet te nasilne prevzgoje in jim je v najvišji dosegljivi meri zaprt vsak vir tolažilne resnice.

Ce hočemo torej oznanjati dandanes slovensko pravdo v demokratičnem svetu, moramo predvsem braniti krščanski družbeni red. V ta namen je treba, da ga vsak naš človek vsaj tako dobro pozna, kot komunisti poznajo svoj nauk, da je vsak vsaj toliko goreč apostol, kot so

goreči komunistični oznanjevalci svojih zmot.

Ce je kaj, je treba trpljenje slovenske Cerkve poznati in ga toplo ljubiti. Res je tam Cerkev. Veličastna in v trpljenju prečiščena je. Toda ne po volji komunistov, ampak po zasluženju vernikov, ki so vse prinesli in vse pretrpeli, a so Bogu in Cerкви zvesti ostali.

Dr. MIHA KREK, USA

Popotni vtisi iz Budimpešte

Lani v poletju je skupina hrvaških vernikov napravila romanje v Čenstohovo na Poljskem. Eden izmed njih je nato svoje vtise obelodanil v verskem listu *Glas koncila*, ki vsakih 14 dni izhaja v Zagrebu. Naslov članka je bil: »Od Hrvatske do Poljske«.

Spotoma so se romarji ustavili tudi v Budimpešti, glavem mestu Madžarske. Pisec članka ugotavlja: »Mesto Budimpešta je razdeljeno med tri škofije, ki pa jih vodijo le škofijski upravitelji. Vsi pa vedo, da je kardinal Mindszenty v mestu navzoč. Čudna je ta navzočnost. Nihče ga sicer ne vidi, a vsi čutijo, da je tu. Nasprotno pa se na Češkem in na Slovenskem opazi, da kardinala Berana ni več tam...«

V Budimpešti izhaja edini madžarski verski tednik *Uj Ember* (Novi človek). List urejajo katoliški laiki pod nadzorstvom državnih cenzorjev. Naklada je omejena, a le za notranjost države; število izvodov, ki gredo v inozemstvo, je pa omejeno. Tiskajo ga v 60.000 izvodih in na štirih straneh, vse brez slik. Vzrok: pomanjkanje papirja. Uredništvo in uprava štejeta trideset ljudi, ki so skoro vsi že šestdesetletniki. Ljudje okoli lista gledajo s precejšnjim optimizmom v bodočnost. Pravijo, da ljudje vedno bolj iščejo katoliški tisk. Zlasti segajo po reviji *Vigilia*, ki izhaja pri istem založništvu.

V sosesčini uredništva *Uj Ember* bije v oči na neki visoki stavbi črna deska z zlatim napisom: Narodni odbor Katoliške akcije. Gre za ustanovo, ki ima samo odbor, pa nič članov. Edina njena naloga je vzdrževati zveze z inozemstvom in prirediti različne svečanosti.

Proti zlorabam v bogoslužju

Uvedba živih jezikov v cerkvenem bogoslužju je ponekod zavedla tako posamezne duhovnike kakor vernike v nenavadna pretiravanja: začeli so obhajati službo božjo po zasebnih hišah in jo združevali s pojedinami; verniki so prejemali sveto obhajilo na dlan in se potem sami obhajali; duhovnik je vino posvetil že ne več v kelihu, temveč v navadnem kozarcu; pri službi božji so uporabljali hrupna glasbila, ki so v navzočih povzročala neprimerne kretnje in vse prej kot umirjeno petje; skratka, sveta daritev je dobila docela posveten izraz ter bila bolj podobna nastopu v kakem razvpitem nočnem lokalu kakor pa dejanju bogočastja.

Zato je Kongregacija svetih obredov 4. januarja objavila izjavo, v kateri obojso gori omenjena pretiravanja, ker jemljejo bogoslužnim obredom njihov sveti značaj. Pri tem se sklicuje na sv. očeta Pavla VI., ki je nedavno v enem svojih nagovorov dejal, da se ne sme v liturgijo vnašati ničesar, kar je neprimerno, nenavadno, izredno ter posvetno in česar niso odobrili škofje po posvetovanju s Sv. sedežem.

Glede glasbe, ki se sme rabiti pri bogoslužnih obredih, veljajo sledeča načela: mora biti prilagojena duhu obredov in liturgičnega besedila; odgovarjati mora resnobi svetišča in pospeševati mora zbranost vernikov.

Spominske znamke na romanje sv. očeta

Pred tremi leti je sv. oče obiskal Palestino. Za to obletnico je jordanska vlada izdala serijo štirinajstih znamk. Na vsaki znamki je po ena postaja križevega pota.

Papež proži roko kitajskim voditeljem

V letu 1966 sta bili dve važni obletnici za Cerkev na Kitajskem. Dne 11. aprila je preteklo dvajset let, odkar je bila vzpostavljena cerkvena hierarhija na Kitajskem, 28. oktobra pa je minilo 40 let, odkar je papež Pij XI. posvetil v škofo prve Kitajce. Sv. oče Pavel VI. je hotel spomin na oba pomembna dogodka proslaviti tako, da je opravil ob udeležbi močne kitajske skupine in ob navzočnosti kitajskega poslanika z otoka Tawana (Formoze) Čang Huan Sena na dan sv. Treh kraljev v baziliki sv. Petra v Rimu slovesno sv. mašo, med katero je tudi spregovoril besede prijateljstva in miru, naslovljene na kitajsko ljudstvo in njega voditelje.

Prav nekaj svojevrstnega je bila »molitev vernikov« pred darovanjem: mlad duhovnik iz Koreje je v svojem jeziku molil za sv. očeta in za vesoljni zbor škofov, še posebej pa še za kitajske škofe, ki so zvesti Kristusu in Cerкви; duhovnik iz Vietnama je molil za spoznavalce na Kitajskem in drugod po svetu, da bi ostali zvesti svoji veri; nato se je molilo za kitajsko mladino in mladino med drugimi narodi, da bi znala izbrati resnične vrednote in jim posvetiti svojo velikodušnost in gorečnost; v hindu jeziku je bila izrečena posebna molitev za kitajske delavce in tiste iz ostalih dežel, da bi s svojimi napori prispevali k miru in bratski ljubezni po svetu; duhovnik iz Tanzanije v Vzhodni Afriki je v samiri jeziku molil za kitajski narod, tako željan znanja,

da mu evangelij uteši njegovo željo po resnici. Nato je bila zapeta »Ave Maria« v kitajščini in japonščini. Berilo in evangelij sta bila brana v latinščini in kitajščini.

Sv. oče Pavel VI. je označil praznik Razglašenja Gospodovega kot praznik vseh narodov, brez razlik, ki so vsi poklicani k zveličanju. Katoliška vera je namenjena vsem ljudem, tudi zemljepisno oddaljeni Kitajski; prav praznik Gospodovega razodetja naj bi vse narode razsvetlil ter jih poveljal na pota resnice, pravice, bratstva in miru.

SV. OČE SI ŽELI STIKA S KITAJSKIM NARODOM

Ko se je papež spomnil obeh obletnic, ki jih je lani obhajala Cerkev na Kitajskem, je nato opozoril na sedanji žalostni položaj, v katerem se kitajska Cerkev nahaja. Verska svoboda na kopenski Kitajski doživlja silne ovire; vezi s Sv. sedežem so popolnoma prekinitve; na zadnjem cerkvenem zboru ni bilo enega samega predstavnika kitajske cerkvene hierarhije; vsi misijonarji so bili izgnani; Cerkev je bila kitajskemu ljudstvu prikazana kot njegova sovražnica.

Toda — je vzkliknil sv. oče — ni treba, da je tako. Katoliška Cerkev je vedno gledala kitajski narod s simpatijo, ne da bi pri tem iskala kakršnih koli časnih interesov; visoko je cenila njegove moralne zmožnosti in bila pripravljena razvijati jih; občudovala je napore, s katerimi je Kitajska želela preiti iz svoje stare kulture in tra-

dicij v novo dobo, ki jo označuje ta industrializacija in socialna preureditev družbe.

Zakaj poudarjamo vse to? — je nadaljeval sv. oče. — Ker želimo obnoviti stik, kakor ga že imamo z delom kitajskega ljudstva (sv. oče je mislil na Kitajsko z otoka Formoze, ki ima pri Vatikanu svojega poslanika, op. ur.). Hoteli bi navezati stik tudi z onimi Kitajci, ki živijo na celini, stike, ki jih mi nismo hoteli prekiniti; radi bi povedali vsem kitajskim vernikom, ki so ostali zvesti rimsko-katoliški Cerкви, da jih nismo pozabili niti za hip in da gojimo neomajno upanje v ponovni vznik katoliške Cerkve na Kitajskem.

Predvsem pa bi želeli — tu je glas sv. očeta postal še posebej slovesen — razgovarjati se o miru z njim, ki danes usmerja življenje kitajskega naroda, saj je težnja po miru že od nekdaj vrojena kitajski duši. In če trenutno ne moremo storiti drugega za stvar miru, hočemo storiti vsaj dvoje: spominjati se Kitajske in zanjo moliti.

CERKEV ODKLANJA NASILNO REVOLUCIJO

Papeževe besede so pustile v svetovni javnosti, posebej pa še v diplomatskih krogih, zelo globok vtis. Za nekatere je bil njegov poziv kitajskim voditeljem nekaj »naravnega«, za druge pa izredno »revolucionaren«. Zato so zlasti politični krogi z zanimanjem čakali, kaj bo papež Pavel VI. dejal diplomatskemu zboru, ki ga je prišel pozdraviti 7. januarja z namenom, da mu izreče novoletna voščila.

Sv. oče je v svojem govoru želel pojasniti stališče Cerkve do sveta, ki se nahaja v neprestani preobrazbi. Omenil je dve nasprotni stališči: eni hočejo, da se Cerkev odtrga od vsega, kar je časno in se posveti čisti duhovnosti brez ozira na to, kako se razvija moderna družba; drugi pa bi si želeli, da je Cerkev prisotna povsod, na socialnem, političnem in gospodarskem področju ter da podpre napore tistih, ki hočejo pripomoči, če treba tudi s silo, zmagi pravice v družbi. Kristjani našega časa naj bi bili revolucionarji v službi človeka.

Papež je odklonil obe ti skrajni stališči. Cerkev se mora zanimati za sedanji svet; Cerkev, ki bi se odtrgala od sveta in zaprla vase, ne bi bila več Cerkev učlovečenega Boga. Ne more pa Cerkev pri iskanju pravice, miru, blagostanja in sreče na zemlji podpirati tistih, ki hočejo to doseči na nasilen način z rušenjem obstoječega družabnega reda.

Navadno — je dejal sv. oče — prinaša revolucionarna dejavnost s seboj niz krivic, kajti nasilje, ko izbruhne, se da le s težavo nadzirati. Zato revolucija v očeh Cerkve nima pogojev ozdravit zla, ki tarejo družbo.

Za Cerkev je pravilna le tista pot, ki jo je nakazal zadnji koncil z besedami: služiti v ljubezni. To ljubezen oznanja Kristusov evangelij in se kaže v delih vzvoje, zdravniške pomoči, v izkazovanju ljubezni vsem, zlasti pa slabotnim in manj zaščitenim kot so starčki in otroci, reveži in bolniki, begunci in razlašeni. Ta dejanja prinašajo s seboj revolucijo duha, spremembo v mišljenju ljudi in vplivajo, da se bo družba brez nasilnega in silovitega pretresa postopno preuredila na temeljih pravice in svobode.

VEDNO VEČJA ZMEDA NA KITAJSKEM

Pred nekaj leti je obiskal Maocetunga neki prijatelj iz Francije. Njemu je Mao potožil, da pozna kitajsko mladino vse premo zgodovino kitajske komunistične revolucije, da ima premo zanimanja za komunistične ideale in da vse preveč podlega kapitalističnim vplivom, ki še zmeraj najdejo pot v njegovo domovino. O tem da veliko premišljuje, pa ne ve, kaj naj napravi, da bodoči rod ne bo zapravljen pridobitev komunistične revolucije.

Za to Maovo vzdihovanje se je svet takrat le malo zmenil. Tudi vodilni krogi kitajske komunistične stranke niso imeli do nedavnega kaj več smisla za Maocetungov strah, kaj bo z mladino. Zanje je Mao postal mož, ki ga je treba postaviti na stranski tir. Iz lepakov, ki jih je pretekle dni objavila »rdeča garda« v Pekingu, se je sedaj razvedelo, da je bil Mao brez prave oblasti že od leta 1958. Tedaj je bilo 30. novembra objavljeno sporočilo, da se je Maocetung odpovedal predsedstvu republike z namenom, da vse svoje sile posveti le partiji. Dejansko pa sta ga tedaj odstranila z vodilnega položaja sedanji predsednik kitajske republike Liu Sao Ci ter sedanji glavni tajnik komunistične stranke Teng Hsiao Ping in to zaradi neuspelega »velikega koraka napreje«, ko je hotel Mao v nekaj letih svo državo spremeniti v eno samo tovarno železa in jekla. Seveda jima Mao tega ravnanja ni odpustil. Na partijskem sestanku pred nekaj meseci ju je ves razjarjen obtožil, da sta ravnala z njim kakor »z mrličem na pogrebu«, da sta ga skušala osem let držati proč od oblasti in da se zlasti glavni tajnik partije Teng Hsiao Ping že od leta 1957 ni nikoli posvetoval z njim.

Maocetunga sta njegove politične smrti rešila njegova žena in njegov osebni tajnik Čen Po-ta. Svetovala sta mu, naj zapusti Peking in za nekaj časa odide v Sangaj. Mao je ubogal in novembra meseca 1965 zapustil kitajsko prestolnico. V Sangaju je ostal do junija leta 1966, kjer

mu je vzniknila misel, da je treba kitajsko mladino vzbuditi iz »vsakdanjega življenja« in jo navdušiti za Maove nauke. Tu tiči zarodek »kulture revolucije«, ki naj bi jo izvedla mladina s pomočjo organizacije »rdečih gard«.

Obrambni maršal Lin Piao je hitro opazil, da bi mu to gibanje prišlo zelo prav pri utrditvi osebnega položaja, pa se je odločno povezal z njim.

Od tedaj divja na Kitajskem brezobzirna borba za oblast med vodilnimi komunisti. Rdeča garda je postala že tako nasilna, da je v nadlego samemu vojnemu ministru. Skušal jo krotiti, a nima pri tem kaj prida uspehov. Njena brezobzirnost je pognala kmete in delavce na stran nasprotnikov maršala Lin Piao; med njimi so tudi vsi vidni voditelji podeželskih komunističnih organizacij. To dobro ve sedanji predsednik Kitajske Liu Sao Ci, zato se ne umakne, čeprav je iz zvočnikov v Pekingu slišati kot: »Liu Sao je drugi Hruščev«, ali da je kača, pes, kapitalist, poln denarja, in to ne samo kitajskega, temveč tudi sovjetskega in ameriškega.

Te dni so preko Moskve prišle iz Tokia vesti, da je v mestih Nankingu in Sangaju prišlo do množičnih manifestacij proti nasilju »rdeče garde«. V Nankingu razjarjene množice oblegajo na sedežu rdečegardistov dva tisoč pripadnikov »kulturne revolucije«. Nankinški župan se je postavil na stran »revizionistov«, t. j. Maovih nasprotnikov. Pristaši Liu-Sao-Cija obvladajo ulice, vdirajo v hiše in preiskujejo stanovanja. Stotisočglava množica si je dala duška zoper osvojevalce rdečegardiste. Prekinjene so železniške zveze med Nankingom in Sangajem. Radio Peking je poročal, da so v Sangaju »protirevolucionarni elementi« skušali prekiniti dobavo električnega toka in vode ter ustvariti zmedo v prometu. Po izjavah radia gre za ljudi, ki so nasprotni Maovi zamisli komunistične družbe in hočejo uničiti diktaturo proletariata.

Mesec za katoliški tisk

POTREBA KATOLIŠKEGA TEDNIKA

Na zborovanju odgovornih urednikov škofijskih tednikov iz celotne Italije v Veroni 7. in 8. maja 1966 je msgr. Andrej Pangrazio, goriški nadškof in tajnik konference italijanskih škofov spregovoril o »katoliškem tedniku sredi današnje resničnosti«. Danes in v naslednjih številkah do 5. februarja — ko se konča med nami mesec za katoliški tisk — bomo objavili nekatere odlomke iz njegovega govora, kateri veljajo tudi za našo slovensko skupnost v Italiji, ki je kakor neke vrste škofija, in za naš slovenski katoliški tisknik »Katoliški glas«.

Ce me vprašate, ali ima krajeno omejen katoliški tisk, predvsem škofijski, smisel izhajanja, naj odgovorim z besedami papeža Pavla VI., ki jih je izrekel urednikom tednika »Il popolo di Brescia« 25. septembra 1965.

»Zagotavljam Vas, da smo globoko prepričani o velikem poslanstvu naših tednikov, kajti če se morajo katoliški dnevnik bavit z dnevnimi novicami, so pa tedniki v neki meri te dolžnosti prosti in se zato laže posvetijo oblikovanju svojih bralcev; bolj kot vir obveščanja so zanje nosilci vzgoje. Dovolj da povemo, da narod kot so Severoamerikanci, nimajo svojega katoliškega dnevnika. Da, imeli so ga svoj čas v Dubuque, pa ne za dolgo. Tam se danes katoliški tisk opira na tednike, enako v Vel. Britaniji. Vse to priča, da katoliški tisk ni nekaj drugorazrednega v družbi katoliških časopisov, temveč odgovarja povsem potrebam vernikov, saj jih poučuje, jih sili k razmišljanju in vzpodbuja k apostolatu. Zato želimo vsem katoliškim tednikom, da bi bili dobro urejani, in da bi nadaljevali s svojim pomembnim poslanstvom.«

Katoliški tisknik je torej po besedah sv. očeta nujno potreben. Mora biti glasnik učeče Cerkve, zlasti krajevnih cerkvenih pastirjev; mora biti živ glas skupnosti, kateri pripada, sredstvo za pobude, pojasnilo dnevnih problemov ter izraz žive dejavnosti, ki določeno skupnost preveha in jo oplaja.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

Božič med našimi rojaki v Kanadi

Moč božične skrivnosti vzvalovi človeška srca po širnem svetu. Našim izseljencem pa vzbudijo božični prazniki še tisoč toplih spominov na dom in rodni krov.

Ena izmed krščanskih tradicij, ki jo ohranjajo naši rojaki v Kanadi, je miklavževanje. Prvo nedeljo v decembru so imeli slovesen Miklavžev obisk v dvoranah obeh slovenskih župnij v Torontu. Za Miklavža je bilo izredno zanimanje in tudi darovi so bili obilni in bogati. Miklavž se je z otroki pogovarjal seveda slovensko. Miklavžev prireditve so imeli še v Hamiltonu, Kitchenerju, Montrealu in drugod.

50 slovenskih mož in fantov iz Toronta in okolice se je 9., 10. in 11. decembra udeležilo zaprtih duhovnih vaj v domu duhovnih vaj v Port Creditu, Ontario. Duhovne vaje je vodil frančiškan p. Fortunat Zorman iz Lemonta, USA.

V decembru pritisne mraz in zapade sneg tudi v Kanadi. Zima prinese svoje veselje in zabavo; staro in mlado goji zimski šport. Slovenci, zlasti mladina, se radi drsajo in smučajo.

Zimski čas pa poživi tudi kulturne prireditve. Dne 18. decembra so naši rojaki v Hamiltonu uprizorili v župnijski dvorani sv. Gregorja božično spevoigro »Slovenski božič« (M. Tomc). Igro je režiral g. Stane Brunšek, petje pa je vodil g. Ignacij Križman.

Dne 20. decembra zvečer je Slovenska folklorna skupina »Nagelj« pod vodstvom g. Cirila Soršaka nastopila z narodnimi

pleši v Casa Loma, kjer torontska mestna občina organizira raznovrstne prireditve. Letoš bodo imele te prireditve še poseben značaj in poudarek, ker Kanada slavi 100. letnico svojega državnega obstoja.

V četrtek, 22. decembra zvečer je Mladinski pevski zbor Slovenske šole Marije Pomagaj pod vodstvom g. Toneta Zrneca, C. M., nastopil na festivalu božičnih pesmi v mestni hiši (City Hall) v Torontu. Festival je trajal tri dni, odnosno tri večere, in so se ga poleg kanadskih pevskih zborov udeležili tudi pevski zbori etničnih skupin. Pevski zbori naseljencev so vzbujali posebno pozornost, kar je razumljivo, saj so bili na festivalu zastopani skoraj vsi evropski narodi in so posamezni pevski zbori izvajali izbrane pesmi svojega naroda. Slovenci smo bili zastopani po mladini, rojeni že v Kanadi.

Slovenski mladinski pevski zbor je pel tri in štiriglasno v treh jezikih: Pueri, concinite (Jakob Gallus), Les anges dans nos campagnes (13. stol., francosko), V stajici pri Betlehemu (Tone Zrnc).

Po zatišju Svetega dne je razgibalo naše rojake silvestrovanje in čakanje novega leta. Torontski Slovenci so si priredili silvestrovanje najmanj v petih dvoranah. Udeležba je bila povsod številna, saj prihiti za novo leto k svojem v Torontu Slovenci iz raznih krajev Kanade. Mnoge družine so s svojimi znanci silvestrovale po domovih; drugi zopet so se na Silvestrov večer udeležili novoletne parade, ki jo je organizirala ontarijska vlada in s posebno ceremonijo odprla stoletno leto Kanadčanov, leto 1967.

OKNO V DANAŠNJI SVET

Spet se bo molilo za edinost med kristjani

Za edinost med kristjani je anglikanec Watson že pred desetletji začel pospeševati teden molitve od 18. do 25. januarja. Katoličani so se te zamisli oprijeli in tako je vsako leto v januarju molitvena osmina za edinost krščanskega sveta. Od Janeza XXIII. dalje so bili narejeni mnogi, precej nepričakovani koraki, da bi se uresničila želja Gospodova: »Da bi bili vsi eno.«

Opozarjamo že danes naše bralce na to osmino, katero naj opravijo z veseljem. Edinost kristjanov je tudi naš ideal, a zanj je treba veliko žrtvovati.

Pomen liturgične obnove

Kardinal Feltrin je govoril v Parizu o pomenu liturgične obnove. Dejal je, da se Cerkve neprestano sama obnavlja. Včasih utegnejo spremembe naleteti na odpor pri že uvedeni tradiciji, toda vsaka sprememba ima razlog svojega obstanka v neprestanem spreminjanju časa. Uporaba domačega jezika namesto latinščine pri sv. maši ima namen, da bi verniki razumeli sveti obred in se ga bolj zavestno in aktivno udeleževali.

Problem škofovskega imenovanja v Strasbourgu

Škof v francoskem mestu Strasbourg je napovedal svoj odstop. Ta odstop, ki bi ga lahko smatrali za navaden korak po

koncilskih odredbah, bi imel za Francijo velik pomen. Gre namreč za to, kakšno stališče bo francoska vlada ali sam De Gaulle zavzel do naslednika. Imenovanje novega škofa v Strasbourg bi se moralo izvršiti po načelih konkordata iz leta 1905, ko je bil Strasbourg še pod Nemčijo. Imenovanje novega škofa je vezano na privoljenje državnega predsednika. Vprašujejo se, ali bo Francija, kakor že Argentina, za imenovanje tega novega škofa pustila Sv. stolici popolno svobodo.

Sto škofij manj v Italiji

Znano je, da bodo v Italiji zmanjšali število škofij. Gotovo je, da bodo odpravili škofije, ki ne dosežejo 50.000 prebivalcev. In takih je sedaj 66. Ostale bodo škofije z več kot 200.000 prebivalci. Kar se pa tiče škofij, ki imajo od 50 do 200.000, pravijo, da bodo ostale le v primeru, da imajo možnost za plodovito apostolsko delovanje. Na podlagi tega načrta bodo odpravili vsaj sto škofij.

Uporaba glasbil pri bogoslužju

Tajništvo za liturgijo v Braziliji je izdalo navodilo, v katerem pravi, da je na splošno pri službi božji dovoljena uporaba kitare, harmonike in bobnov. Uporabo teh novih muzikaličnih sredstev, ki imajo za tamkajšnje razmere velik pomen, mora potrditi škof. Gre za važen poizkus, ki bo dal možnost za plodovit razvoj domače cerkvene glasbe.

Hud udarec za jugoslovanskoreformo

Vsa Jugoslavija, posebej pa še Slovenija, so še vedno pod globokim vtisom tragične smrti podpredsednika izvršnega sveta zvezne skupščine v Beogradu Borisa Kraigherja. Smatrali so ga za trenutno najbolj razgledanega strokovnjaka v vprašanih sedanje gospodarske reforme, ki da je njeno bistvo najbolj dojel in bil tudi najbolj prepričan o njeni nujnosti.

Smrt ga je doletela na cesti 15 km pred Sremsko Mitrovico, ko se je vračal s svojima sinovoma Markom in Janezom v Beograd. Ob enih ponoči v jutru 4. januarja je njegovo vozilo iz nepojasnjenih vzrokov zletelo s ceste in udarilo ob topol ob cestnem robu. Boris Kraigher in 21-letni Janez sta bila na mestu mrtva, drugi sin, 16-letni Marko pa je dobil pretres možganov in več poškodb, pa je že izven nevarnosti.

Pokojni Kraigher bi bil letos, 14. februarja izpolnil 53 let življenja. Njegov oče je bil zdravnik in znan slovenski pisatelj. Že mlad se je pridružil komunistični partiji. Kmalu se je seznanil z zapori v Sremski Mitrovici, ki jih je te dni zapustil Djilas, leta 1939 pa je postal član centralnega komiteja komunistične partije Slovenije. Maja leta 1942 so ga Italijani aretirali in poslali v znano taborišče Gonars, pa je čez nekaj mesecev ušel po podzemskem rovu, se pridružil partizanom v Brdih, nato pa dosegel v komunistični hierarhiji izredno pomembno funkcijo: postal je komisar (ideološki usmerjevalec) glavnega štaba partizanskih odredov Slovenije. Nato se je septembra 1944 preselil v Slovensko Primorje in ostal še po koncu vojne do leta 1946 kot tajnik osrednjega odbora komunistične partije Julijske krajine v Trstu. Potem je postal minister za notranje zadeve (šef UDBE) za Slovenijo. Ljubljansko Delo pravi, da je ostal »na tem posebno v prvi povojni dobi izredno važnem mestu« do januarja 1953. Brez dvoma: ta doba se odlikuje po brezobzirnem nastopanju zoper osebe, ki so bile v očeh UDBE dejansko ali možnostno nevarne za obstoj režima. Od UDBE je Kraigher prešel v ljudsko skupščino Slovenije ter bil predsednik njenega izvršnega sveta (slovenske vlade) do leta 1962, ko se je preselil v Beograd, kjer je bil imenovan za člana zvezne vlade.

Pokojnega Kraigherja so s sinom vred upepelili kar v Beogradu, njune ostanke pa je Titov osebni »modri« vlak pripeljal na dan sv. Treh kraljev v Ljubljano, kjer so žaro s pepelom popoldne z izrednimi slovesnostmi položili v hram padlih borcev in ubitih talcev.

Preveč stavk v Italiji

Italija je trenutno tista država na svetu, kjer se delavci in nameščenci največkrat zatečejo k stavkam z namenom, da si izboljšajo svoj položaj, ki pa daleč ni tako slab, da bi upravičeval toliko in tako lakomiselnih stavk, ki smo jim priča skoro vsak dan. Res je, da italijanska ustava stavko dovoljuje, toda s tem še ni rečeno, da je vsaka stavka pametna in upravičena.

Pretekli terek so npr. spet stavkali železničarji. Lahko rečemo, da je bila ta stavka neresna, egoistična in v javnosti slabo sprejeta. Revija »Civiltà cattolica« je s tem v zvezi objavila članek, ki je vreden premisleka.

»Sindikati — pravi omenjena revija — zahtevajo "resno" reformo javne uprave, toda niso pripravljene sprejeti nobenega od pogojev, da bi ta reforma res postala "resna". Danes bi "resna" reforma javne uprave zahtevala tri stvari: 1. zmanjšanje ali pa vsaj bolj smotrna porazdelitev števila osebja, kajti za premnoge Italijane je največja ambicija državna ali poldržavna zaposlitev, ki daje gotov kruh in ne zahteva prehudega truda, nasprotno celo, omogoča opravljati kako drugo delo; 2. nerazumljivo je, zakaj mora večina državnih uslužbenecv delati le šest ur na dan (dejansko pa jih ni niti šest, saj prihajajo ljudje v urade po osmi uri in odhajajo pred 14.30, vmes je še prekinitev dela zaradi kave), medtem ko delajo drugod po sedem ali osem ur; 3. končno mora biti tudi določeno razmerje med proizvajalno močjo podjetja in prejemki osebja: tako je s stališča zdravega upravljanja nerazumljivo, da italijanske železnice ne samo porabijo za osebje vse tisto, kar zaslužijo, temveč imajo še primanjkljaj 220 milijard; pa kljub temu zahtevajo železničarji povišanje plač in skrajšanje delovnega časa, kar bi pomenilo nastavitev novih pet tisoč uslužbenecv z vsemi posledicami za finance italijanskih železnic. Kadar prihajajo sindikati s takimi in podobnimi zahtevami, ki jih nato še s stavkami podpirajo, dokazujejo popolno pomanjkanje zdravega čuta za realnost in smisla za obstoj ustanove, kateri pripadajo.«

Duh protokola v Sloveniji še ni prodr

Milutin Morača, vodja jugoslovanske delegacije pri pogajanjih z Vatikanom za beograjski protokol, je po podpisu tega dokumenta izjavil: »Jasno, jaz sem ostal ateist. A mi nečemo več krvavo preganjati religije, marveč jo bomo prepustili njeni blagi smrti...« (citirano iz Bildpost, št. 12, 11. septembra 1966).

V Sloveniji, kjer uživa Cerkev po izjavah poznavalcev verskih razmer v Jugoslaviji manj svobode kot v ostalih republikah, je opazna prav po podpisu protokola težnja, Cerkev prikazati v čim bolj nazadnjaški in neprijazni luči.

Prvi je zlomil kopje nad njo Josip Vidmar, med revolucijo predsednik Osvobodilne fronte, sedaj pa po milosti komunistične partije predsednik Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Dne 23. junija 1966 je objavil v ljubljanskem Delu eno najbolj nizkih, surovih in umazanih packarij, kar jih premore literatura slovenskega borbenege brezboštva zoper Cerkev. Zlasti si je privoščil pokojnega škofa dr. Gregorija Rožmana. Ta priskutna Vidmarjeva umazanija je znova pokazala, da so vsaj v Sloveniji še vedno aktivni ljudje, ki smatrajo za nekaj samo po sebi umevnega, če izlivajo gnojnico na cerkvene ustanove in verske osebnosti. Vedo pač dobro, da je vsa državna oblast dejansko proti Cerkvi, da državna šola, režimska društva in ves tisk ter druga splošna občila lahko neovirano širijo brezboštvo, Cerkev pa mora k temu le — molčati. Cerkev ne more niti božjih niti svojih cerkvenih zapovedi prenašati v življenje kadarkoli in kjerkoli bi to bilo v navzkrižju z državnimi in političnimi odredbami. Cerkev ne more braniti svojega družbenega nauka, ne sme govoriti o gospodarskem, upravnem, policijskem in drugem tlačenju, niti se pred najpogostejšimi zasramovanji in obrekovanji ne more braniti.

Kmalu po podpisu protokola je Mestno gledališče v Ljubljani, ki igra v bivši

franciškanski dvorani, ob bučni propagandi uprizorilo v Evropi in Ameriki več kot kompromitirano dramo nekdanjega nemškega nacista Rolfa Hochhuta »Namestnik božji«. Kot je znano, je v drami avtor obdolžil papeža Pija XII., da ni hotel protestirati proti zločinom nacizma, posebej še nad Judi. Delo je vsepovsod izzvalo mnogo polemik, resni gledališki kritiki pa so obsodili in odklonili avtorjevo neresnično in pristransko podano podobo Pija XII. Toda v Ljubljani so dramo uprizorili tedaj, ko drugje že zdaleč ni bila več privlačna.

Zelo zanimivo je tudi, kako so v Ljubljani v času, ko se je pozdravljal protokol kot uvod v lepšo dobo sožitja med Cerkvijo in državo, nenavadno naglo izdali prevod dela, ki ga je proti Piju XII. napisal ženevski univ. profesor Friedländer z naslovom »Pij XII. in tretji rajh«. Avtor se je naslonil zgolj na nemške virov; to veliko pomanjkljivost skuša opravičiti s tem, da do vatikanskih ni imel dostopa. Kljub enostranskemu gledanju avtorja, ki jemlje pisanju pečat objektivnosti (ali pa prav zato!) so v Ljubljani s prevodom na moč pohiteli. Izšel je celo pred angleškim. Napovedali so ga kot veliko senzacijo, seveda z ostjo proti Cerkvi. Pa so pregoreči založniki kmalu prejeli lekcijo iz Anglije. A.P. Taylor, eden močnih avtoritet med sodobnimi angleškimi zgodovinarji, je Friedländerjevo delo ostro kritiziral v listu New Statesman. Friedländerju očita, da je nepošteno ravnal, ker ni upošteval vatikanskih virov, ko je moral vedeti, da je Vatikan že napovedal objavo vseh diplomatskih dokumentov iz časa Pija XII., nekaj knjig teh dokumentov pa je že bilo celo objavljenih. Če bi bil Friedländer počakal s knjigo samo malo, ne bi bil izrekel sodb, ki so že na prvi pogled neresnične, po tendencioznosti pa naravnost nevredne peresa slehernega resnega zgodovinarja, ki želi uživati sloves verodostojnosti.

Boj za oblast v Indoneziji

Sojenje letalskega generala Danija, ki je 30. oktobra 1966 podprl ponesrečeni komunistični upor v Indoneziji ter bil zato nedavno od vojaškega sodišča obsojen na smrt, zahteva zunanje ministra Adama Malika, naj predsednik Sukarno predloži obračun kongresu o svojem zadržanju med omenjeno revolucijo, nenehne študentovske demonstracije v indonezijskem glavnem mestu Džakarti z zahtevo po Sukarnovem odstopu, nasprotujoče si vesti o Sukarnovem potovanju v tujino (obiskal naj bi Nasserja in Tita), vse to pomeni novo fazo v boju za oblast v Indoneziji in v poskusih za odstranitev njenega predsednika. Ne ve se še, kdo bo iz tega boja izšel kot zmagovalec, kandidatov pa je gotovo več, generala Suharto in Nasution, Malik ter morda še kdo drugi.

Na čelu političnega obračuna s Sukarnom sta trenutno predvsem general Nasution in zunanji minister Malik. Podpirajo ju zlasti desničarske politične sile. Nasution predsedniku ne more odpustiti, da je pristal na njegovo likvidacijo in da ga je le srečen slučaj rešil smrti, zgubil je pa pri tem svojo hčerko; Malik pa je prišel do zaključka, da Indonezija ne bo prišla do umiritve, dokler bo Sukarno še iskal le svojo osebno uveljavitev.

Drugačnega mnenja je skupina okrog generala Suharta, ki sedaj načeljuje vladi. Ta meni, da država še vedno potrebuje Sukarna, ker je simbol narodne enotnosti in edini človek, ki more preprečiti novo priviranje krvi ter izbruh državljanske vojne. Zato bi pomenil za vojake vsak poskus nasilne odstranitve Sukarna tveganje, pri katerem se še daleč ne da predvideti vseh posledic.

Toda tudi ti generali niso mogli iti mimo javnega mnenja, ki je že dolgo prepričano, da je bil oče preprečenega udara prav Sukarno. Zato so ponovno in ponovno pritisnili nanj, da pred novo posvetovalno skupščino, ki ji načeljuje general Nasution, pojasni svoje zadržanje med neuspelim uporom. Sedaj se je, kot se zdi, Sukarno le vdal, in objubil, da bo do 12. januarja, ko se prične indonezijsko novo leto, podal poročilo o svoji dejavnosti med državnim udarom leta 1965. Po dvehurnem sestanku s člani vojaškega predsedstva je Sukarno dejal časnikarjem: »Sestavil bom pismeno izjavo in jo izročil tisku v objavo; želim, da jo objavijo v celoti in ne izpustijo ene same besede.« S tem, da je Sukarno pristal na to izjavo, je avtomatično pred javnostjo postal

obtoženec, ki se brani. Brez dvoma bo ta njegova izjava dobro služila njegovim političnim nasprotnikom, ki bodo še bolj skudali omajati že itak dovolj načeti ugled indonezijskega predsednika.

Država, ki ne pozna revolucij

Južna Amerika ima enajst držav, ki so vse bolj ali manj gospodarsko bolne ter zato podvržene številnim revolucijam, ki jih uprizarjajo razni polkovniki in generali. Le dve državi tvorita izjemo: Čile in Urugvaj. V njih se je civilna oblast že tako utrdila, da so prav vojaški krogi čuvarji reda in zakonitosti.

Lansko leto je Urugvaj doživljal kritične čase. Država je zašla v hudo gospodarsko stisko. Inflacija je rodila draginjo, draginja je rodila štrajke, štrajki so rodili brezposelnost, splošno nezadovoljstvo in skoro izpraznjene državne blagajne. Uradništva je vse preveč, javna uprava je pa neučinkovita, pri delu lagodna in površna. Socialna zakonodaja je za urugvajske razmere celo preveč napredna, ker nudi več, kakor more država dati. V kaki drugi južnoameriški državi bi skušali takemu stanju odpmoči z vojaškim udarom. Urugvajci pa so pokazali, da so kljub godrnjanju resnični demokrati. Potrpežljivo so počakali volitev, ki so bile lani v novembru in si poskusili z njimi pomagati iz gospodarske zadrege.

Pred 14 leti je Urugvaj po švicarskem zgledu uvedel kolektivno vodstvo države, ki je bilo v tem, da je v njem sedelo devet članov, kateri so bili po proporcijem sistemu izvoljeni od poslanskih zbornic. Toda to vodstvo se je izkazalo za okorno in bolj za zavoro kot pa za pospeševalca javne blaginje. Zato so morali volivci povedati, če so še za ta sistem ali pa si želijo prejšnjega, predsedniškega. Volivci so se v ogromni večini izjavili za predsedniškega, ki je v veljavi v ZDA ter izvolili za poglavarja države bivšega letalskega generala Gestido. Tudi so obrnili hrbet dosedanjim vladnim stranki, ki je vladala osem let ter bila zelo konservativna ter glasovila za »rdečo«, ki so precej naprednejši ob »belih«. Zelo so napredovali komunisti, kar za 50%. Tega nihče ni pričakoval in zato je uspeh komunistov resen opomin obema vodilnima strankama, rdečim in belim, da ne bosta smeli zanemarjati socialnega področja. Novi izvoljeni kongres bo s predsednikom vred prevzel oblast 1. marca letos.

